

INTERPROVINCIALE COMMISSIE HERINDELING VIJFHEERENLANDEN

IPC VERSLAG van het gesprek met bestuurders van de Gemeenschappelijke Regeling AVRES d.d. 23 maart 2016 in het provinciehuis van Utrecht, dit in het kader van de herindelingsprocedure van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik met als doel de vorming van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018

Aanwezig:

Namens de Gemeenschappelijke Regeling AVRES:

1. De heer A. Bruggeman, voorzitter Dagelijks Bestuur
2. Mevrouw E.G.A. van Leeuwen, lid Dagelijks Bestuur
3. De heer J. Freije, lid Dagelijks Bestuur
4. Mevrouw S.N. Spanjaard, secretaris

Namens de IPC:

1. Mariëtte Pennarts-Pouw, voorzitter IPC
2. Adri Bom-Lenstra, IPC-lid
3. Roel Wever, procesbegeleider IPC
4. Marcel de Prieelle, beleidsadviseur provincie Zuid-Holland
5. Hans Versteeg, beleidsadviseur provincie Utrecht
6. Greet van Weerd, verslaglegging

Mevrouw Pennarts heet de aanwezigen welkom en licht het proces en de planning van de herindelingsprocedure toe.

Afgesproken wordt dat de gespreksdeelnemers het (vertrouwelijke) conceptverslag van dit gesprek eerst ter correctie zullen ontvangen. De verslagen worden uiteindelijk onderdeel van het herindelingsadvies en het vertrouwelijke karakter van dit verslag is vanaf dat moment niet meer van kracht.

Mevrouw Spanjaard, eindverantwoordelijk voor de GR AVRES, deelt mede dat AVRES een fusieorganisatie is van het voormalige SW bedrijf Avelingen en de regionale sociale dienst. De fusie is in januari 2016 tot stand gekomen. AVRES voert integraal de Participatiewet uit op het gebied van werk en inkomen, samen met andere partijen. AVRES houdt zich ook bezig met schuldhulpverlening en inkomensverstrekking. Het Werkgeversservicepunt is, in samenwerking met het UWV, ook een verantwoordelijkheid van AVRES.

Hans Freije is wethouder van Gorinchem, eerder was hij wethouder in Zederik en in Giessenlanden.

Elisabeth van Leeuwen is wethouder in Giessenlanden.

Bart Bruggeman is wethouder te Leerdam.

Hoe beoordeelt u de voorgenomen samenvoeging van Leerdam-Vianen-Zederik tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018 en de gevolgen daarvan voor de organisatie?

Mevrouw Van Leeuwen deelt mede dat AVRES de voorgenomen fusie tussen de drie gemeenten niet negatief beoordeelt; het is een goede stap dat die gemeenten gaan fuseren maar het is wel duidelijk dat die stap gevolgen zal hebben voor AVRES. AVRES heeft één arbeidsmarktregio, de kleinste van Nederland, maar deze past 1 : 1 in het werkgebied. Bekend is dat Hardinxveld-Giessendam uit de GR

AVRES gaat treden. Bij een eventuele uittreding van Zederik en Leerdam zal er te weinig massa overblijven om AVRES in stand te houden.

Overigens wil AVRES zich niet uitspreken over de vraag bij welke provincie de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zich het best kan aansluiten.

Wat betekent de toetreding/uittreding van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden uit uw organisatie voor AVRES en voor de dienstverlening in de regio?

Gemeenschappelijke regelingen kunnen over provinciegrenzen heen functioneren en dat gebeurt in AVRES nu ook al.

Het aandeel van Leerdam in de GR AVRES, wat betreft de populatie, betreft een kwart van de cliënten met een bijstanduitkering en een kwart van de cliënten met een Sociale Werkvoorziening (hierna: SW)- indicatie. In de huidige arbeidsmarktregio kan er door AVRES maatwerk worden geboden en kan er klantgericht worden gewerkt. De regio bevat veel ruraal gebied en per kern wordt bekeken welk werkaanbod of welke schuldsanering het meest matcht met de desbetreffende inwoners. Er is in de GR wel een bepaald volume nodig om maatwerk te kunnen blijven leveren. Bekend is dat Hardinxveld-Giessendam wil gaan uittreden maar ook Lingewaal oriënteert zich op uittreding uit de GR AVRES. Het vertrek van voornoemde twee gemeenten zal de in standhouding van deze GR niet belemmeren: de impact daarvan is veel kleiner dan een mogelijk vertrek van Zederik en Leerdam.

Constructief overleg vindt plaats met de GR Werk en Inkomen Lekstroom (hierna: WIL) en de GR PAUW bedrijven. Vanuit het belang van de burgers bezien, is het operationeel niet onmogelijk om elkaar diensten te verlenen en deze onderling te verrekenen. Dat vereist dan wel een open boekhouding en bedrijfsvoering, zodat een en ander goed kan worden georganiseerd. Overigens is de samenwerking met Drechtsteden ook prima. Wat mevrouw Spanjaard betreft moet het uitgangspunt zijn dat de dienstverlening aan de burgers zo comfortabel mogelijk dient te worden ingericht.

Leerdam heeft een relatief groot aantal oudere inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt en het vereist maatwerk om deze groep passend werk aan te bieden. Daarnaast zijn er vanuit andere regio's arbeidskrachten nodig om bedrijven te kunnen bemensen, bv. voor een groeiend bedrijf in Molenwaard dat 120 arbeidskrachten nodig heeft. AVRES haalt die arbeidskrachten ook bij Drechtsteden vandaan.

In andere gesprekken hoorde de IPC dat de grenzen van de arbeidsmarktregio's erg hard zijn: een gemeente kan zich niet in twee arbeidsmarktregio's bewegen. AVRES concentreert zich op de arbeidsmarkt rond Gorinchem terwijl WIL en PAUW op de Utrechtse arbeidsmarktregio georiënteerd zijn. Hoe kijkt AVRES tegen de grenzen van de arbeidsmarktregio's aan?

De heer Freije zet uiteen dat Gorinchem veel (maak)industrie heeft, evenals Hardinxveld-Giessendam en andere kernen langs de Merwede. Dat geldt ook voor het gebied aan de overkant van de Merwede in de provincie Brabant. De maritieme industrie heeft nadrukkelijk met de overkant van de Merwede te maken. Het zou vanuit die optiek erg onverstandig zijn om de grenzen tussen arbeidsmarktregio's als hard te bestempelen. Vanuit de Drechtsteden en vanuit AVRES wordt er met de "overkant" samengewerkt om de maritieme industrie adequaat te kunnen bedienen voor de vele klanten, ongeacht de arbeidsmarktregio waar ze zich bevinden.

Het feit dat AVRES een kleine arbeidsmarktregio is, met 60.000 werkplaatsen, vormt geen belemmering. Daarbij tekent de heer Freije aan dat het hier formeel om de arbeidsmarktregio Gorinchem gaat, terwijl een en ander in feite de gehele Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (hierna: A-V) regio beslaat. De Alblasserwaard en Vijfheerenlanden kenmerken zich door een grote mate van onderne-

mersgezindheid en arbeidsethos. Daardoor bestaan er korte lijnen en wordt er ook buiten de regio gekeken, bv. naar HBO-ers en andere hoger opgeleiden uit Rotterdam, Breda en Utrecht.

Mevrouw Spanjaard licht vervolgens toe dat de hoger opgeleiden meestal in staat zijn zelf banen te vinden. Extra inspanning is nodig voor begeleiding van de mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, bv. MBO-ers en LBO-ers. In samenwerking met het UWV wordt er per gemeente naar talenten gezocht en worden werkzoekenden zoveel mogelijk in de eigen omgeving geplaatst. Dat vraagt om een fijnmazige aanpak per gemeente.

Zij is geen voorstander van een AVRES dat in een hoofdkantoor wordt gepositioneerd en van daaruit aan het werk gaat. Haar voorkeur gaat uit naar vestiging in bv. een buurthuis. Kleinschaligheid is nodig voor een goede dienstverlening, bij voorkeur in de eigen kern. Echter, dat vraagt wel om een bepaalde schaalgrootte van de GR.

De beschikbare sociale vangnetten in de regio, zoals de vele kerken, kunnen volgens haar efficiënter worden ingezet waardoor ook de bureaucratie kan worden verminderd.

De IPC vraagt wat de gevolgen zijn voor AVRES van aansluiting van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden bij Utrecht of Zuid-Holland.

Mevrouw Spanjaard vindt die vraag niet relevant. Of de nieuwe gemeente zich bij Utrecht of bij Zuid-Holland gaat aansluiten, vindt zij op zich niet zo interessant. Wel heeft zij de gemeenten Leerdam en Zederik nodig voor de kritische massa van de GR. Wordt AVRES te klein in omvang, dan zal liquidatie wellicht nodig zijn maar dat beschouwt zij als dan wel als kapitaalvernietiging, gelet op de investeringen die gemeenten onlangs in deze GR hebben gedaan. Om dat te voorkomen is meer samenwerking tussen de gemeenschappelijke regelingen noodzakelijk.

De heer Bruggeman voegt eraan toe dat het de wens van het bestuur van AVRES is om gesprekken over samenwerking aan te gaan, in samenhang met de wens van de A-V regio. De A-V regio heeft dienaangaande werkgroepen ingesteld en AVRES is 1 van de 4 werkgroepen als het gaat om het zoeken naar samenwerking met WIL, PAUW bedrijven en eventueel Drechtsteden, mogelijk ook richting Tiel. Dat is ook de wens van alle onderliggende gemeenten, ook van de gemeente Vianen.

De IPC begrijpt dat een fusie tussen Gemeenschappelijke Regelingen nu niet aan de orde is, maar dat er nadrukkelijk wel wordt gesproken over intensievere samenwerking, zodanig dat AVRES niet in de gevarezone dreigt te geraken.

Mevrouw Spanjaard licht toe dat de arbeidsovereenkomsten met SW-ers niet zonder meer opzegbaar zijn. Mocht Vianen toetreden tot de GR AVRES, met daarbij de kanttekening dat de gang van zaken zoveel mogelijk bij het oude moet blijven, dan zal er een dienstverleningsovereenkomst tussen AVRES en PAUW moeten worden gesloten; dat vereist van de organisaties wel een open boekhouding en bedrijfsvoering. Datzelfde proces zou ook voor WIL gelden, mocht de nieuwe gemeente aan Zuid-Holland worden toegevoegd. Het is zaak dat de dienstverlening zo klantgericht mogelijk voor de burgers wordt opgelost.

Vianen omvat 11% van de business van WIL; dat betekent dat de gevolgen van een eventuele uittreding van Vianen voor WIL overzienbaar zijn.

Samenwerking tussen Gemeenschappelijke Regelingen vraagt volgens haar vooral om operationele slagkracht. Een fusie heeft niet haar voorkeur, zeker niet, nu de SW-bedrijven zich in een transformatiefase bevinden. Daarbij kost een fusie altijd geld, terwijl onvoldoende beargumenteerd kan worden wat de meerwaarde van een fusie tussen dergelijke Gemeenschappelijke Regelingen is.

De IPC begrijpt dat, indien Vijfheerenlanden overgaat naar de provincie Utrecht, AVRES ervoor pleit dat de nieuwe gemeente ook onderdeel blijft uitmaken van AVRES. Dat is ook mogelijk met behulp van dienstverleningsovereenkomsten. Problemen gaan er ontstaan wanneer Vijfheerenlanden, met hun business, in totaliteit zou toetreden tot de Utrechtse Gemeenschappelijke Regelingen. Daardoor dreigt AVRES onder de kritische massa uit te komen hetgeen de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt.

Dit wordt door AVRES beaamd. Mevrouw Spanjaard wil tevens voorkomen dat er door gemeenten uit- en intredingsvergoedingen moeten worden betaald. Zij noemt dat “zondegeld”.

Op de vraag of tijd een rol speelt in het tempo van uit- of toetreding, antwoordt zij dat dit niet het geval is. Het aanstaande vertrek van Hardinxveld-Giessendam zal zeker forse financiële consequenties hebben, los van het tempo dat wordt aangehouden. Zij betreurt dat in hoge mate, omdat gemeenschapsgeld daardoor niet ten bate van de doelgroep wordt aangewend.

De heer Bruggeman merkt op dat AVRES alles in het werk zal stellen om te voorkomen dat er een uittredingsvergoeding moet worden betaald; daartoe worden reeds gesprekken met PAUW en WIL gevoerd. Over deze kwestie vinden ook gesprekken plaats met de gemeentebesturen van Zederik en Vianen. De werkgroep, die bestudeert of Vijfheerenlanden onderdeel van AVRES kan gaan uitmaken, bevindt zich in het A-V gebied en wordt getrokken door gemeentebestuurders van Vianen.

Mevrouw Spanjaard meent dat het in dit kader vooral gaat om een operationele uitdaging, die niet op het bestuurlijk vlak ligt. De problemen in de SW-organisaties hebben veelal met sentimenten te maken. Wanneer dat wordt opgelost, kan er voortvarend worden doorgepakt.

De IPC begrijpt dat AVRES met de beoogde gemeente Vijfheerenlanden in gesprek is over een oplossing. Samenwerking met WIL en PAUW behoort tot de mogelijkheden. Het blijkt mogelijk te zijn dat Gemeenschappelijke Regelingen arbeidskrachten van andere arbeidsmarktregio's inhuren. Zouden de drie gemeenten tot AVRES willen toetreden?

Mevrouw Van Leeuwen antwoordt dat het van het grootste belang is dat AVRES zijn eigen arbeidsmarktregio behoudt. Mocht Vijfheerenlanden zich aansluiten bij AVRES, dan wordt de arbeidsmarktregio aanzienlijk versterkt.

De heer Freije licht toe dat de arbeidsmarktregio in een AMvB is vastgelegd. Wijziging daarvan is mogelijk, echter, het hanteren van harde grenzen tussen arbeidsmarktregio's getuigt z.i. van “oud denken”. Hij weet dat een deel van Zederik op Utrecht georiënteerd is, echter, het economisch welbevinden komt ook voort uit Gorinchem en omgeving. Gorinchem heeft 35.000 inwoners en 21.000 arbeidsplaatsen. Zijn vraag is wat nu werkelijk het probleem is. Gemeenschappelijke Regelingen zijn bestuurlijke gremia met een beperkte focus. Het is zaak dat de bestuurders over hun eigen schaduw heen stappen. Belangrijk is om de arbeidsmarktregio voor AVRES te behouden. Al jarenlang is er in die regio geïnvesteerd in goede contacten, korte lijnen, bedrijfsleven en sociale partners.

De heer Bruggeman is van mening dat er legio mogelijkheden zijn om voor AVRES tot een oplossing te komen. Als wethouder van Leerdam staat hij op het standpunt dat de arbeidsmarktregio Gorinchem, Alblasserwaard, Vijfheerenlanden in stand moet blijven maar dat zou betekenen dat de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zich daarbij zou moeten aansluiten. Dan is het zaak dat AVRES gaat onderzoeken hoe met de arbeidsmarktregio, waar Vianen nu toe behoort, kan worden samengewerkt, juist omdat veel inwoners van Vianen op het Utrechtse georiënteerd zijn. Vianen bevindt zich

in een geheel andere arbeidsmarktregio, die zich zelfs uitstrekt tot en met Abcoude; volgens spreker is het geen werkbaar alternatief als Vijfheerenlanden zich daarbij aansluit.

De heer Bruggeman verwacht dat een samenwerking tussen PAUW en AVRES gemakkelijker tot stand zal komen dan de arbeidsmarktregio's. Zederik en Leerdam bevinden zich nu in de arbeidsmarktregio Gorinchem, de kleinste van het land; Vianen bevindt zich in bijna de grootste arbeidsmarktregio van het land. De gemeente Vijfheerenlanden zal dienaangaande een keuze moeten maken. Een gemeente kan zich niet in twee arbeidsmarktregio's tegelijk bewegen.

Overigens kan het in financieel opzicht en qua invloed voor een gemeente interessant zijn om tot een kleinere arbeidsmarktregio toe te treden.

Voorts meldt hij dat de arbeidsmarktregio's Gorinchem en Drechtsteden constructief met elkaar in gesprek zijn.

Mevrouw Spanjaard zet vervolgens uiteen dat PAUW andere sentimenten en uitdagingen in de bedrijfsvoering kent dan AVRES. In de sociale werkvoorziening is men vooral onderlinge concurrentie gewend, terwijl het nu aankomt op samenwerking en dat vraagt een omslag in cultuur en denken.

AVRES heeft ruim 600 SW cliënten en 25% daarvan is afkomstig uit Leerdam; een klein groepje SW-ers komt uit Zederik en 303 SW-ers komen uit Gorinchem.

De IPC heeft vernomen dat PAUW 750 SW cliënten heeft.

De IPC vraagt of AVRES, evenals PAUW, er de voorkeur aan geeft dat Vijfheerenlanden aan de grote arbeidsmarktregio wordt toegevoegd, omdat er dan meer variëteit in werkaanbod ontstaat (overigens niet specifiek voor de SW medewerkers) in relatie tot o.a. maakindustrie, het technische segment, het verstedelijkte gebied en het rurale gebied. Op die manier zou er in de regio meer balans in soorten werk gaan ontstaan, juist voor het midden- en het lagere segment werkzoekenden.

De heer Bruggeman heeft die stelling nog nooit vernomen van bedrijven uit Leerdam. De grote kaasfabriek en glasfabriek aldaar zijn vooral geïnteresseerd in HBO-ers. Bedrijven vragen de gemeente in dat kader ook om voor die werknemers "mooie woningen" te bouwen.

Mevrouw Spanjaard licht toe dat het UWV op arbeidsmarktregio georganiseerd is. Zij is blij met het hechte contact tussen AVRES en het UWV. Er zijn 3.000 WW-ers en 791 WAJONG-ers die op termijn het doelgroepenregister ingaan. Belangrijk is het, dat deze mensen in hun eigen omgeving aan een goede werkplek kunnen worden geholpen. Daar ligt een grote uitdaging.

De voorzitter begrijpt dat het niet zoveel uitmaakt of de nieuwe gemeente aan Zuid-Holland of Utrecht wordt toegevoegd. Het gaat erom, zo begrijpt zij, dat een extra uittreding uit AVRES wordt voorkomen. Dat zou de nekslag voor deze GR kunnen zijn, gelet op het aanstaande vertrek van Hardinxveld-Giessendam en Lingewaal op termijn.

Het voorgaande wordt door AVRES beaamd. Desgevraagd wordt bevestigd dat er met Vianen goed overleg wordt gevoerd.

Er bestaan de nodige contacten en samenhang tussen AVRES en Drechtsteden. Is het een optie om die twee arbeidsmarkten bij elkaar te brengen, juist om dat mooie gebied te vrijwaren van kwetsbaarheid?

De heer Freije vindt het belangrijk dat bestuurders over hun schaduw heen kunnen kijken. Het onderscheid tussen het rurale gebied en de vele kernen in de A-V regio wordt gekoesterd. Hij staat op

het standpunt dat de congruentie, de korte lijnen, de arbeidsethos e.d. in de A-V regio bepaald anders is dan in Drechtsteden. Dordrecht heeft bv. te maken met een grootstedelijke problematiek. Voorts wordt gememoreerd dat AVRES destijds onderdeel was van de arbeidsmarkt Drechtsteden, maar bewust (en met succes) veel energie gestoken heeft in het verkrijgen van een zelfstandige arbeidsmarktregio. (En dat de minister dus nog niet zo lang geleden nut en noodzaak inzag van een zelfstandige arbeidsmarktregio A-V).

De voorzitter vraagt of de aanwezigen nog iets willen toevoegen. De heer Freije geeft aan dat de beide rechtsvoorgangers van Avres steeds een goede en transparante houding richting raadsleden wisten aan te nemen, bijvoorbeeld in het regelmatig beleggen van informatiebijeenkomsten voor raadsleden. Dit heeft tot een groot vertrouwen onder raadsleden in de werkzaamheden van deze gemeenschappelijke regelingen geleid.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng.